

Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilir Hibe Kaynakları

Onur DURUKAL¹, Recep TEKELİ²

ÖZET

Günümüzde proje kavramının birbirinden farklı sektörlerde farklı anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. “Belirli bir yerde, belirli bir zaman ve bütçe çerçevesinde, bir başlama ve bitiş noktasına sahip, hedeflenen belirli amaçlara ulaşılmasını sağlayacak olan faaliyetler topluluğu” şeklinde çalışmada yer verilen proje kavramı, küresel ölçekte önemini yitirmeyen kavramlardan biridir. Bu bağlamda proje kavramının kamusal alanın şekillenmesi için öneminin bilinmesi gerekir.

Özellikle kamu yönetiminin reform döneminde kurumların gelişimini sağlayan proje yönetimi ülkemizde hala kendine yer bulma sürecindedir. Çalışmada; kamu sektöründe (özellikle yerel yönetimlerde) proje kavramına yaklaşımların nasıl olması gerektiği ve projelerin unsurlarına değinilmektedir. Projelerin finansal kaynağını oluşturan teklif çağrılarının kaynaklarının neler olduğu ve bu kaynaklardan elde edilen çağrıların sınıflandırılmasına yönelik literatür taraması ve yorumlaması gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’deki etkin yerel yönetim kuruluşlarından olan belediyeler; nüfus ve ölçek itibarıyla büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri olarak farklılaşmaktadır. Söz konusu çalışmada yerel yönetimler için ulaşılabilir hibe kaynakları ifadesindeki yerel yönetimlerden kasıt coğrafi açıdan yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Bu bağlamda geleneksel hizmet anlayışından farklı bir anlayışa doğru gelişim gösteren il özel idareleri, belediyeler ve köylerin başvurabilecekleri hibe türleri, teklif çağrıları ve bunların finansal kaynak açısından sınıflandırılması çalışma ile ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hibe, hibe kaynakları, yerel yönetimler, yerelleşme

Accessible Grant Resources for Local Governments

ABSTRACT

Currently, it is seen that the concept of project is used in different meanings in different sectors. In this study, the concept of project is defined as “community of activities enabled to attain specific objectives with starting and ending point in a certain place at a certain time and within budget” and it is one of the concepts that have not lost importance on a global scale. In this context, the concept of project must be known in order to shape the public space.

In particular, project management, which ensures the development of institutions during the reform period of the public administration, is still in the process of finding a place in our country. In this study, how the approaches to the concept of the project should be in the public sector (especially in local governments) and the elements of the projects are mentioned. The sources of the call for proposals, which constitute the financial resources of the projects, have been examined. Also, the literature review for the classification of calls from these sources has been carried out.

The municipalities, i.e. the effective local governments in Turkey, differ in terms of population and scale as metropolitan municipalities, provincial municipalities and district municipalities. In this study, the local authorities in the expression “available grant resources for local governments” are geographically local administration institutions. In this context, this study reveals the types of grants that may be accessed by municipalities, villagers, and the special provincial administrations, which are developing towards a different understanding from the traditional service concept. This study also reveals the call for proposals that may be applied by local governments, and their classification in terms of financial resources.

Keywords: Grant, local government, grant resources, decentralisation

¹ Öğr.Gör. Adnan Menderes Üniversitesi Atça Meslek Yüksek Okulu.

² Prof. . Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Aydın İktisat Fakültesi.

1. Kavram ve Tanımlamalar

Proje kelimesi dilimizde kullanım itibariyle birbirinden farklı pek çok duruma ve nesneye karşılık gelmektedir. Bir inşaat işine proje denmekte iken, herhangi bir öğrencinin gerçekleştirdiği ödevde de proje denmektedir. Çalışmamızda kullanılan proje kelimesi ise; “belirli bir yerde, belirli bir zaman ve bütçe çerçevesinde, bir başlama ve bitiş noktasına sahip, hedeflenen belirli amaçlara ulaşılmasını sağlayacak olan faaliyetler topluluğu” ifadesine karşılık gelmektedir (DOKA, 2013:4).

Proje kavramını bir nevi dilekçe olarak gören ve bu şekilde analiz eden görüşlerde bulunmaktadır. Bu görüşe göre proje; “belirli bir alan ya da konuda mevcut bir sorunun çözümü ya da hedefin elde edilmesi için, bu sorun veya hedefle ilgilendiği bilinen kurumlardan destek talep eden, biçimsel başvuru aracı” olarak ifade edilmektedir. Yine aynı değerlendirmelere göre projenin günlük yaşamda sıkça kullanılan dilekçeye göre farkı başvuruda bulunan kişinin; sorunun çözümü için sorumluluk alması, çözüme ulaşmak adına görev almayı kabul etmesi, bu doğrultuda çözüm için; zaman, ekip, yöntem, araç ve bütçenin başvuran tarafından öngörülmesidir (Lehimler, 2008:17).

Toplumumuzda herhangi bir sorun karşısında fikre sahip olmak genellikle projeye sahip olmak şeklinde lanse edilmektedir. “Proje” ve “proje fikri” sonuç odaklı bakıldığı zaman birbirinden farklı tanımlamalar içermektedir. Herhangi bir sorunun çözümü için öneriler üreten bireyler, kurum ve kuruluş temsilcileri genellikle belirtilen sorunun çözümüne yönelik olarak “bir projemiz var” ifadesini kullanmaktadırlar. Esasında belirtilen proje fikri olmakla birlikte bu fikrin geliştirilmesi ve proje döngüsü olarak ifade edilen döngü içerisinde sonuç odaklı kullanılması gerekmektedir.

Proje Döngüsü;

- yaklaşımı, amacı, içeriği, yöntemi
- sorumlusu/yürütücüsü,
- süresi,
- planlaması, faaliyetleri,
- sonuçları, ürünleri, etkileri,
- kaynakları, bütçesi,

• bitişi ve değerlendirilmesi gibi işlerin çalışmalar haline getirilmesiyle gerçekleştirilmiş olur (Bilgi, 2013:13).

Hibe; belirli bir üst düzey politikaya yönelik projelerin gerçekleştirilmesi için bir kurum tarafından sağlanan geri ödemesiz mali kaynak olarak tanımlanmaktadır (Özüt, 2008:7). Hibe kelimesinin dilimizdeki karşılığı bağış kelimesi olarak kabul görmektedir ancak kelimelerin temel anlamlarına bakıldığında bağış kelimesinde bir karşılık bekleme hali olmamasına rağmen hibe kelimesi proje temelli düşünüldüğünde karşılıksız olmayan bir anlama sahiptir. Proje odaklı olarak kullanılan hibe kavramı; anlam itibariyle belirli çıktılarının elde edileceği varsayımıyla proje sahibinin kullanımına sunulan finansal değer olarak anlaşılmaktadır. Hibelerin genel özelliklerine bakıldığında;

*Doğrudan bir ödeme olduğu

*Ticari nitelikte olmadığı

*Belirli bir hedefi gerçekleştirmeye yönelik olarak verildiği

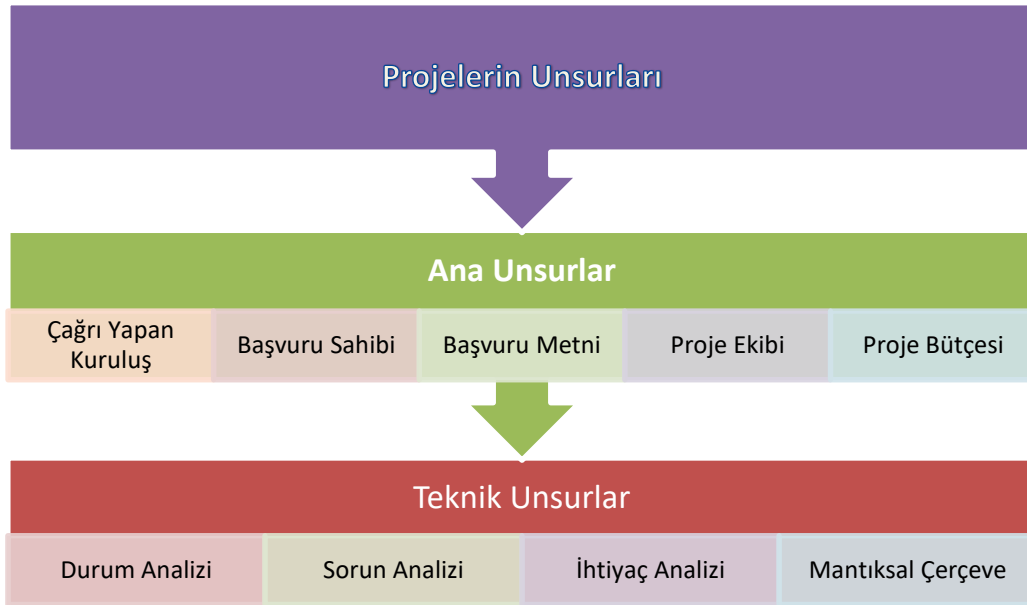
*Başvuru sahibi ve yararlanıcıların tanımlandığı gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır.

Proje ve hibe kavramlarının bir araya gelmesini sağlayan en temel unsur program sahibi kuruluşun yayınladığı “proje teklif çağrısı”dır. Proje teklif çağrısı; belirli bir destek programı dahilinde, nitelikleri belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesi anlamına gelmektedir.

Proje, hibe, proje teklif çağrısı gibi temel kavramların yanı sıra; projeye başvuran kuruluşu ifade eden “başvuru sahibi”, proje dahilinde gerçekleştirilecek olan aktivitelerin zaman planlamasını ifade eden “iş planı”, başvuru sahibiyle birlikte projenin gerçekleştirilmesine katkı sunacak olan kuruluşları ifade eden “proje ortağı”, proje faaliyetlerinden olumlu bir şekilde etkilenen grupları ifade eden “yararlanıcı”, gerçekleştirilen faaliyetlerin maliyetlerle ve projenin genel mantığıyla uyumunun test edildiği belgeyi ifade eden “mantıksal çerçeve” kavramları proje yönetim sürecinde yerel yönetimlerin karşılaşacakları başlıca kavramlar arasında yer almaktadır. Yerel yönetimler ekseninde konu incelendiğinde mali yerelleşmesinde ayrı bir öneminin göz önüne alınması gerektiği, mali yerelleşme özelinde ise mali transfer / mali yardım kavramlarının genellikle tercih edildiği görülmektedir (Tekeli, 2015:87-95).

2. Projelerin Ana ve Teknik Unsurları

Projeler; Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nin proje döngüsü konulu yayınlarda irdelenmiştir. Bu çalışmalar ışığında projelerin ana unsurlar ve teknik unsurlar ayrımını yapmak mümkün olacaktır (Tekindağ, 2015). Şekil 1'de projenin ana unsurları çağrı yapan kuruluş, başvuru sahibi, başvuru metni, proje ekibi ve proje bütçesi, durum analizi, sorun analizi, ihtiyaç analizi ve mantıksal çerçeve açısından bir sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Aşağıda bu unsurlar açıklanacaktır.

Şekil 1 Projelerin Unsurları

2.1. Ana Unsurlar

Proje kavramını bir bütün hale getiren kavramın içerdiği ana unsurlardır. Bu unsurlara bakıldığında; çağrı yapan kuruluş, başvuru sahibi, başvuru metni, proje ekibi, proje bütçesi gibi temel etkenlerin uygun çerçevede işler olması, projelerin başarıya ulaşması için zorunlu olduğu görülmektedir. Ana unsurları aşağıdaki şekillerde açıklayabiliriz:

Çağrı Yapan Kuruluş: Hibelerin kamuya sunumunu sağlayan kurum ve kuruluşlardır. Teklif çağrısına çıkan kuruluşlar olarak da nitelendirilmektedir. Çağrı yapan kuruluşun temel görevi elinde bulundurduğu hibe kaynağına uygun bir çalışma alanı tespit etmek ve bu doğrultuda hangi projeleri destekleyeceğini belirten ve proje süreçleri boyunca uyulmasını istediği kuralları içeren başvuru kılavuzları oluşturmaktır. Çağrı yapan kuruluşların teklif çağrıları ile detaylı bilgi teklif çağrısı türleri başlığında detaylıca belirtilmektedir.

Başvuru Sahibi: Hibe desteği almak üzere sözleşme makamına yani çağrı yapan kuruluşa başvuruda bulunan gerçek ya da tüzel kişilerdir (AB Bakanlığı, 2013). Başvuru sahibi, teklif çağrısıyla birlikte yayınlanan başvuru rehberindeki ilkeler doğrultusunda proje sürecini tamamlamayı taahhüt eden gerçek/tüzel kişi olması sebebiyle, projenin kabul olmasıyla birlikte iş planına uyum ve projeyi sonuçlandırma açısından birinci derecede sorumlu olma özelliği taşımaktadır.

Başvuru Metni: Teklif çağrısına çıkan kuruluş tarafından yayınlanan başvuru rehberine uygun olarak hazırlanması gereken, belli bir amaca odaklanmış, bu amaca yönelik olarak; “yöntem, faaliyet bilgileri, ve maliyet” bilgileri ile “başvuru sahibi ve proje ortakları” hakkında bilgi veren projelerin temel metinleridir (AB Bakanlığı, 2013). Belirtilen bilgiler kimi başvuru metinlerinde gövde metinler olarak sunulmakta iken; kimilerinde ise ekler halinde muhatabına sunulmaktadır. Başvuru metinleri AB projelerinde “proje fişi” şeklinde de adlandırılabilir. Bu doğrultuda mali işbirlikleri çerçevesinde değerlendirilen proje fişleri AB Komisyonu’na finansman desteği talebi için gönderilen finansman teklif dökümanları olarak nitelendirilmektedir (Körezlioğlu, 2002:10).

Proje Ekibi: Proje faaliyetlerinin işlerliğini sağlayan insanların oluşturduğu ekiptir. Proje ekibi; idari/destek personeli oluşturacak olan koordinatör, sekreteryaya, lansman, uygulama alanlarında çalışan insanlardan oluşturulabilmektedir (MEB Proje Koordinasyon Merkezi, 2011:62). Bazı projelerde proje ortakları olan kurum ve kuruluşlardan bazı temsilcilere de projeye aidiyet kazanmaları açısından proje ekibinde yer verilmektedir.

Proje Bütçesi: Proje bütçeleri öncelikle tahmin ve öngörüye dayalı planlamalardır. Bu bağlamda bütçeleri; hem maliyet tahmini hem de hibe kapsamında proje için karşılanacak harcamaların tavan hesaplaması olarak belirtmek gerekir (KAGİM, 2009:23).

2.2. Teknik Unsurlar

Projelerin ana unsurları, teknik unsurlar olmadan oldukça güçsüzdür. Proje yazımını gerçekleştiren kişi ya da kişilerin teklif çağrısını ve yayınlanan çağrının amaçlarını iyice özümsemiş olması, başvuran kişinin uygunluğunu ve başvuru yapısını şekillendirebilecek kabiliyette olması oldukça önemlidir. Bu bilincin teknik unsurları oluşturması; projelerin ana unsurlarının daha dayanıklı olmasını sağlamakla birlikte, projelerin kabul edilebilirliğini de kolaylaştırmaktadır. Projelerin teknik unsurları ve projelerdeki işlevleri aşağıda belirtildiği gibidir:

Durum Analizi: Bir projenin oluşturulması için zemin teşkil eden soruna dair; gerekli verilerin toplandığı, sorunun içinde bulunduğu koşulların değerlendirildiği, mevcut politika ve stratejilerin, toplumsal, politik, ekonomik, yasal, kurumsal durumların, ilgili çalışmaların belirlendiği analiz aşaması olarak tanımlanabilmektedir (Gümüsel, 2013:3).

Sorun Analizi: Mevcut durumun negatif olan yönlerinin belirlendiği, belirlenen negatif yönler arasında neden-sonuç ilişkisi kurulan, paydaşların analiz edilmeye başlandığı analiz aşamasıdır (DAKA, 2013:12). Sorun analizi proje fikrinin ortaya çıkmasını sağlayan kritik sorunun belirginleşmesini sağlayan en önemli süreçtir. İlgili süreçte değiştirilmek istenen ya da sorun olarak görülen olgu netlik kazanmaktadır.

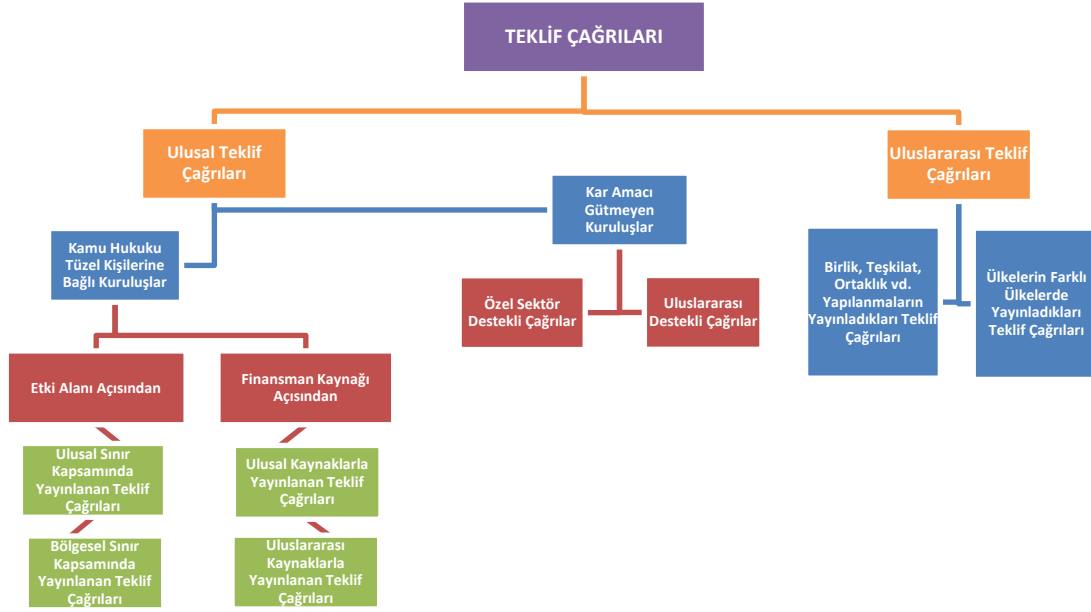
İhtiyaç Analizi: Proje uygulama sürecinde karşılaşılabilecek olası sorunların yanı sıra, hedeflere sağlıklı bir şekilde ulaşmamız için ortaya çıkabilecek ihtiyaçlarımıza önceden uygun çözüm yolları bulma süreci olarak tanımlamak mümkündür (DAKA, 2013:12).

Mantıksal Çerçeve: Durum, sorun ve ihtiyaç analizleri yapıldıktan sonra elde edilen sonuçların planlama ilkeleri dahilinde tablo haline getirilmesi mantıksal çerçeve kavramını oluşturmaktadır. Hazırlanan projelerin; neden yürütülecek olduğunu, hedeflenenin ne olduğunu, nasıl başarıya ulaşılacağını, başarıya ulaşmak için hangi dışsal koşulların etkin olabileceği, başarı ölçümünde kullanılacak göstergelerin ve ölçütlerin neler olduğunu mantıksal çerçeve tablolarında bulmak mümkündür (STGM, 2004:14).

3. Teklif Çağrısı Türleri

Yerel yönetimlerin yararlandıkları hibelere bakıldığında teklif çağrılarının nereden yapıldığı, proje faaliyet türü gibi unsurlar temel unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır. Yerel yönetimlerin

yararlandıkları hibe teklif çağrılarının yayımlandıkları kuruluşun menşei göz önüne alındığında; yer açısından ulusal teklif çağrılarına bağlı hibeler ve uluslararası teklif çağrılarında bağlı hibeler olarak ikiye ayrılmaktadır. AB Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu gibi konuyla ilgili öncü devlet tarafları ve kendi bünyesinde teklif çağrılarında çıkan sivil toplum kuruluşları incelendiğinde teklif çağrısı türleri aşağıdaki Şekil 2’de görüldüğü gibi derlenebilmektedir.

Şekil 2 Teklif Çağrıları

3.1. Ulusal Teklif Çağrıları

Ulusal teklif çağrılarında bağlı hibeler; hibe teklif çağrısını yapan kuruluşun ülke sınırları içerisinde faaliyet göstermesiyle diğerlerinden ayrılan hibe türüdür. Ulusal teklif çağrılarında bakıldığında çağrılarının genel olarak etki alanı açısından ve finansmanın kaynağı açısından farklılıkları görülmektedir. Bu farklılıklar dahilinde etki alanı açısından teklif çağrıları; çağrıya muhatap kabul edilen potansiyel başvuracak kuruluşların nerede faaliyetlerini sürdürdüklerini esas almaktadır. Başuracak kuruluşların ülke sınırları dahilinde herhangi bir yerde faaliyet gösterebiliyor nitelikte olması ilgili teklif çağrısını “Ulusal Sınır Kapsamında Yayımlanan Teklif Çağrısı” kategorisine aldığı gibi, başvuracak kuruluşların belirli bir bölgede faaliyet göstermesi ise ilgili teklif çağrısını “Bölgesel Nitelikte Yayımlanan Teklif Çağrısı” kategorisine almaktadır.

Ulusal teklif çağrılarında hibenin finansmanı tamamen ulusal kaynaklardan sağlandığı gibi herhangi bir kamu kuruluşunun Türkiye’nin anlaşmalarından hareketle kolaylaştırıcı rolü üstlenmesiyle uluslararası kaynaklardan da beslenebilmektedir. Ulusal Teklif Çağrılarında temel ayrıştırıcı unsur; yayımlanan teklif çağrısı kökeninin kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlardan mı kar amacı gütmeyen kuruluşlardan mı olduğudur.

3.1.1. Kamu Hukuku Tüzel Kişilerine Bağlı Kuruluşların Yayımladıkları Teklif Çağrıları

Kamu hukuku tüzel kişilerine bağlı kuruluşlar, mevcut hükümetin yönlendirmesiyle teklif çağrısına çıkan kuruluşlar olup Türkiye’deki projelere sağlanan hibelerin önemli ölçüde desteklenmesini sağlayan kaleme sahiptir. Toplumun tamamına yönelik olması açısından bu türdeki kuruluşlara bakanlıklar düzeyinde Avrupa Birliği Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı gibi bakanlıklara bağlı kuruluşlar örnek verilebilmekte olup, bakanlık düzeyinden daha küçük birimlere bakıldığında teklif çağrılarında yönelik kurulmuş olan Hazine Müsteşarlığı’na bağlı Merkezi Finans ve İhale Birimi gibi kuruluşlar örnek gösterilebilmektedir (CFCU, 2015). Ulusal düzeyde teklif çağrısına çıkan toplumun tamamına hitap eden bu kuruluşların yanı sıra genel koordinasyonu herhangi bir bakanlığa ait olup bölgesel teklif

çağrılarında çıkan kurum ve kuruluşlarda bulunmaktadır. Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda Bölgesel Kalkınma Ajansları, İçişleri Bakanlığı Dernekler Daire Başkanlığı koordinasyonunda Valilikler bünyesinde bulunan il dernekler müdürlükleri bu türe örnek gösterilebilmektedir.

Kamu hukuku tüzel kişilerine bağlı kuruluşların yayınladıkları teklif çağrıları; teklif çağrısı etki alanı açısından ve teklif çağrısının finansman kaynağı açısından kendi içerisinde iki farklı türe ayrılmaktadır. Söz konusu ayırım incelendiğinde ayırımı oluşturan kollarında kendi içerisinde farklılaştıklarını görmek mümkündür.

Teklif çağrısı etki alanı ayırımı yayınlanan teklif çağrısına başvuru yapabilecek proje sahiplerinin ayırımı sağlamaktadır. Ulusal sınırlar etki alanında yayınlanan bir teklif çağrısına ülkenin neresinde olursa olsun başvuru koşullarına uygun her proje sahibi başvuruda bulunabildiği gibi, bölgesel etki alanına sahip olan bir teklif çağrısına yalnızca teklif çağrısında belirtilen bölgeden başvuru koşullarına uygun proje sahipleri başvuruda bulunabilmektedir. Örneğin; Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın yayınladığı engelli vatandaşların yaşam kalitesini arttırmaya yönelik teklif çağrısına Türkiye'deki tüm yerel yönetimler başvuruda bulunabilmekte iken, Türkiye'nin herhangi bir yerinde teklif çağrısına çıkan bir kalkınma ajansının bölgesel kalkınmaya yönelik teklif çağrısına yalnızca kendi bölgesinde faaliyet gösteren yerel yönetimler başvuruda bulunabilmektedir.

Finansman kaynağı açısından teklif çağrılarının ayırımına bakıldığında; yayınlanan teklif çağrısına sağlanan finansman kaynağı anlaşılmalıdır. Teklif çağrılarının geneline bakıldığında finansmanın uluslararası kaynaklardan (Avrupa Birliği, Dünya Bankası...vd.) sağlandığı görülmekte olup, finansmanın tamamen ulusal kaynaklardan sağlandığı teklif çağrılarında bulunmaktadır. Kalkınma Bakanlığı'na bağlı Ulusal Ajans'ın yayınladığı "Yaşam Boyu Eğitim Programı Teklif Çağrıları" finansmanı uluslararası kaynaklarla sağlanmış teklif çağrılarında, 2013 yılında yayınlanan "İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı Proje Teklif Çağrısı" ulusal kaynaklarla finansmanı sağlanmış teklif çağrılarında örnek olarak gösterilebilmektedir (Dernekler, 2015).

3.1.2. Kar Amacı Gütmeyen (Sivil Nitelikteki) Kuruluşların Yayınladıkları Teklif Çağrıları

Kar amacı gütmeyen (sivil nitelikteki) kuruluşlar olarak ifade edilen teklif çağrısı yayınlayan kuruluşlar; kamu kurumları ile herhangi bir organik bağı bulunmayan kuruluşlar olarak nitelendirilmektedir. Bu kuruluşlar çevre, spor, gençlik, kadın vb., çalışma alanlarına yönelik, belirli bir alanı koruma altına almaya yönelik ya da özel sektör temsilcilerinin kamu yararına sosyal sorumluluk adı altındaki çalışmalarını kolaylaştırıcı nitelikte faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

Kar amacı gütmeyen sivil nitelikteki kuruluşların yayınladıkları teklif çağrıları; özel sektör destekli teklif çağrıları ve yurt dışı destekli teklif çağrıları olarak iki kategoriye ayrılmaktadır.

Özel sektör destekli teklif çağrıları kategorisinde yayınlanan teklif çağrıları hibe finansmanın özel sektör tarafından sağlandığı ancak program koordinasyonunu kar amacı gütmeyen sivil nitelikteki bir kuruluşun üstlendiği teklif çağrılarıdır. Bu kategoride özel sektör temsilcileri desteklemek istedikleri alana yönelik olarak ayırdıkları kaynakları belirledikleri sivil nitelikteki kuruluşun oluşturduğu hibe programına aktarmaktadırlar. Özel sektör kaynak transferini; kendine yakın hissettiği sivil nitelikteki kuruluşlara aktarabildiği gibi kendi kuruluşuyla organik bağı olan sivil nitelikteki yeni bir kuruluşa da aktarma yolunu seçebilmektedir. Sabancı Holding'in Sabancı Vakfı, Koç Holding'in Koç Vakfı, Vodafone'un Vodafone Vakfı aracılığıyla teklif çağrılarında çıkıyor olmaları bu kategoriye örnek olarak verilebilir.

Uluslararası destekli çağrılar kategorisine baktığımız zaman yurt dışından finansmanı sağlanan ancak koordinasyonun ulusal sınırlar içerisinde faaliyet gösteren kar amacı gütmeyen kuruluşlarca sağlandığı teklif çağrıları anlaşılmaktadır. Bölgesel Çevre Merkezi (REC – Türkiye) tarafından ilan edilmiş çevre odaklı teklif çağrıları, bu kategoriye örnek gösterilebilmektedir (REC, 2014).

3.2. Uluslararası Teklif Çağrıları

Finansmanın yurt dışından sağlandığı, teklif çağrısını yayınlayan kurum ya da kuruluşunda merkezinin ya da kendisinin ulusal sınırların dışında faaliyetlerini sürdürdüğü yapılanmaların yayınladıkları teklif çağrıları bu kategoride değerlendirilmektedir.

Birlik, teşkilat, ortaklık vd. yapılanmaların yayınladıkları teklif çağrıları için yerel yönetimlerin dahil oldukları uluslararası yerel yönetim birliklerinin, teşkilatlarının ya da ortaklıklarının yayınladıkları teklif çağrıları anlaşılmaktadır. Bu kapsamda yayınlanan teklif çağrılarının temel amacı küreselleşen dünyada ortak kent ve kentlilik bilincinin yerleştirilmesi, uluslararası düzeyde kentlerarası ortaklıklar kurulması, kardeş kent protokolleri geliştirilmesinin sağlanmasıdır. IULA – EMME olarak bilinen Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı'nın Türkiye'de uygulanan Yerel Gündem 21 Projesi'ni fonlaması bu duruma örnek teşkil etmektedir (Arar, 2014).

Ülkelerin farklı ülkelerde yayınladıkları teklif çağrılarında bakıldığında genellikle bir ülkenin elçilikleri vasıtasıyla temsil edildikleri yerlerde bir takım projeleri fonlaması ön plana çıkmaktadır. Bu tarz teklif çağrıları genellikle ülke prestiji yükseltme ya da yeni yönetsel uygulama modelleri deneyebilme amaçları ile yayınlanmaktadır. Japonya'nın Japon Büyükelçiliği vasıtasıyla ülkemizde yayınladığı ve yalnızca sivil toplum kuruluşlarına ve yerel yönetim kuruluşlarına açık tuttuğu Yerel Projelere Hibe Programı (GGP) bu alandaki teklif çağrılarında örnek teşkil etmektedir (GGP, 2013).

4. Sonuç

Hibe kaynaklarının tek bir kaynaktan ortaya çıkmaması ve belirli kategorideki yararlanıcıları hedef almaması nedeniyle, projelerin desteklenmesi adına hangi miktarlarda finansal kaynağın dolaşımında olduğu bilinmemektedir. Ulusal ve uluslararası kuruluşların belirli bir program dahilinde dağıttıkları hibe kaynakların istatistik verileri bilinmekteyken, hükümetlerden bağımsız faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların (vakıf, dernek vd.) sağladıkları finansal kaynakların verileri tutulmamaktadır. Özellikle yerel yönetimlerin elde ettikleri hibe destek bilgisinin ulaşılabilir olmaması kalkınmada hibe programlarının etkisini fark edilemez kılmaktadır. Bu noktada İçişleri Bakanlığı'nın yerel yönetimlerin elde ettikleri hibe kaynaklarını sorgulaması, elde edilen finansal kaynağı proje çalışma konularına göre sınıflandırması bu alandaki bilgi eksikliğini giderecektir. Bu sınıflandırmayla birlikte elde edilecek bilgilere proje hedefleri ve sonuçları eklendiğinde yerel yönetimlerimizin proje uygulama kabiliyeti de ortaya konmuş olacaktır.

Belirtilen önerilerin yanı sıra yine merkezi bir kuruluşun yerel yönetimlerin proje kabiliyetini artırıcı eğitimlerine öncülük etmesi ve yayınlanan teklif çağrılarında haberdar olmasına rehberlik etmesi, proje verimini arttıracak olup yerel yönetimlere daha sistemli çalışma alışkanlığı kazandıracaktır.

Projelerin birikimli olarak ilerlemesi ve proje kalitelerinin artırılmasının bir diğer şartı, yine merkezi bir kuruluşun uygulanan proje dökümanlarının veri tabanını oluşturmasından geçmektedir. Bu sayede yeni bir proje uygulamasına başlayacak muhtemel yerel yönetim kuruluşları daha önceki örnek uygulamaları uygulamada karşılaşılan sorunlarla birlikte görececek olup, mali planlamalarını daha gerçekçi yapabileceklerdir.

KAYNAKÇA

- ABGS (2007) “Avrupa Birliği – Türkiye Mali İşbirliği”, *T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Yayını*, Ankara.
- ARAR, Asım (20.08.2014) “Yerel Gündem 21”, <http://www.mfa.gov.tr/yerel-gundem-21.tr.mfa>
- AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI (12.08.2013) “Proje Terimleri Sözlüğü”, http://www.ab.gov.tr/online_egitim/terimler/sozluk.htm
- BİLGİ ÜNİVERSİTESİ (12.08.2013) “Proje”, http://stk.bilgi.edu.tr/cd/03/doc/ders_1.pdf
- CFCU (24.09.2015) “CFCU Ne İş Yapar?” <http://www.cfcu.gov.tr/tr/hakkimizda>
- DAKA (20.08.2013) “Proje Döngüsü Yönetimi” http://www.daka.org.tr/panel/files/files/belgeler/destekler/proje_dongusu.pdf
- DERNEKLER (24.09.2015) “PRODES” <https://www.dernekler.gov.tr/tr/haberler/icerik.aspx?id=4>
- DOKA (18.06.2013) “Hibe Programlarına Yönelik Proje Döngüsü Eğitimi” <http://www.w.doka.org.tr/files/mdp13/PCM.pdf>
- GGP (20.06.2013) “Yerel Projelere Hibe Programı”, http://www.tr.emb-japan.go.jp/Hibe_Yardimi/GGP.htm
- GÜMÜŞEL, Deniz (07.08.2013) “Analiz Aşaması”, Bölgesel Çevre Merkezi (REC – Türkiye) Eğitim Dökümanı, http://www.rec.org.tr/dyn_files/32/207-2-MevcutDurum.pdf
- KAGİM (2009) “AB Hibe Fonları”, Konya Kadın Girişimci Masası Konya Ticaret Odası Yayını
- KÖREZLİOĞLU, Serkan (2002) “Avrupa Birliği Proje Yönetimi Yaklaşımı (Project Cycle Management) ve Mali İşbirliği Çerçevesinde Kullanılan Terimler ve Açıklamaları”, STGM Yayınları.
- MEB Proje Koordinasyon Merkezi Başkanlığı (2011) “Avrupa Birliği Programlarına Yönelik Proje Hazırlama Rehberi”, Gökçe Ofset, Ankara
- ÖZÜT, Hande (2008) “AB Hibe Programlarında Proje Uygulama ve Değerlendirme: Proje Yöneticileri için İpuçları”, Sivil Toplum Kuruluşları İçin Rehberler Serisi, REC Türkiye
- REC, (20.08.2014) “Projeler” <https://rec.org.tr/projeler/>
- STGM (2004) “Proje Geliştirmede Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı”, Sivil Toplum Geliştirme Programı Yayınları
- TEKELİ, Recep (2015), “İdareler arası Mali Yardımlar Teorisi”, Recep TEKELİ (editor), Yerel Yönetimler Üzerine (içinde), 1. Basım, Ekim 2015, Nobel Yayıncılık, Ankara, ss87-108.
- TEKİNDAĞ, Faruk Cengiz (2015) “Proje Döngüsü Yönetimi ve Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı”, STGM Yayınları.